

Διαχρονική ανάγνωση του αστικού χώρου:
προσεγγίζοντας την τοπική ιστορία της Βέροιας

5^ο Γενικό Λύκειο Βέροιας

Σχέδιο Δράσης (Project) για την Α' Λυκείου -
Σχολικό έτος 2011 - 12

Επιμέλεια: Αριστοτέλης Αλ. Παπαγεωργίου

Μέθοδος Project

Εντάσσεται στις σύγχρονες διδακτικές διαδικασίες

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Ευελιξία και πολυμέρεια
- Διαδραστικότητα - Διηλεκτής ανατροφοδότηση του μαθητικού ενδιαφέροντος
- Προσφέρεται για διαθεματικές προσεγγίσεις στο ευρύ φάσμα του επιστητού
- Προάγει την πολυπολιτισμική αγωγή
- Συνάπτεται με τη New Word Order (επικοινωνιακή κουλτούρα της παγκοσμιοποίησης) και τους πολυγραμματισμούς

Σκοπός: η αφετηριακή προσέγγιση της τοπικής ιστορίας από τους μαθητές

Επιμέρους μαθησιακοί στόχοι

- Η διαμόρφωση ενός συνοπτικού ιστορικού διαγράμματος
- Η γνωριμία με τα σημαντικότερα μνημεία της Βέροιας - Συνεχής «διάλογος» με το ενεργό παρόν της πόλης
- Η αξία της πολυπολιτισμικότητας ως βιωμένης εμπειρίας στην ιστορική της προοπτική
- Γεωγραφική παράμετρος και ιστορικό γίνεσθαι - Γεωγραφία της ιστορίας

Εκπαιδευτικά και εποπτικά μέσα

- Φύλλα εργασίας
- Αναζητήσεις στο διαδίκτυο και τον κυβερνοχώρο
- Φωτογραφικό υλικό
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις και πολιτισμικές περιηγήσεις (Αραχαιολογικό Μουσείο, Ιστορικό Αρχείο, Εβραϊκή Συναγωγή Βέροιας)
- Εργασίες για τη βυζαντινή ναοδομία αλλά και για τα οδωνύμια της Βέροιας
- Εκπαιδευτικό λογισμικό – Οι εκπαιδευόμενοι συνέπραξαν στην κατασκευή του

Σχεδιασμός, Οργάνωση, Φάσεις διδασκαλίας

- Ενημέρωση των μαθητών για τη λογική του Σχεδίου Δράσης και τη διαδικασία υλοποίησής του
- Συνεννόηση με τους εκπαιδευομένους για τη γνωστική περιοχή διερεύνησης («άτυπο συμβόλαιο μάθησης»)
- Χωρισμός σε υποομάδες εργασίας και καθορισμός ερευνητικού πεδίου
- Συστηματική καταγραφή πορισμάτων σε ημερολόγιο και ορισμός χρονικών προθεσμιών

Υποομάδες εργασίας (20 μαθητές)

ΟΜΑΔΑ 1^η

1. Αθανασιάδης Αλέξανδρος-Α1
2. Γιαννοπούλου Άννα Μαρία-Α1
3. Δημητριάδου Κατερίνα-Α1
4. Δημητρίου Τάσος-Α1
5. Παπαγεωργίου Βασίλης-Α3
6. Παπαδοπούλου Μαρία-Α3

ΟΜΑΔΑ 2^η

1. Μαραντίδου Φωτεινή-Α3
2. Μελιούμη Κική-Α3
3. Μιχαηλίδου Τατιάνα-Α3
4. Μπέλλα Ιωάννα-Α3
5. Χατζίδου Νένα-Α4

ΟΜΑΔΑ 3^η

1. Βούλγαρη Χριστίνα-Α1
2. Κυριακίδου Μαρία-Α2
3. Μπάτσιος Κώστας-Α3
4. Νεδέλτσου Ξένια-Α3

ΟΜΑΔΑ 4^η

1. Βούλγαρης Κώστας-Α1
2. Ντούφας Δημήτρης-Α4
3. Πινακούδης Παναγιώτης-Α4
4. Συμεωνίδης Γιώργος-Α4
5. Φασίδης Βασίλης-Α4

Το εκπαιδευτικό λογισμικό

Βέροια

Διαχρονική ανάγνωση του αστικού χώρου

Προσεγγίζοντας την τοπική ιστορία της Βέροιας

5ο Γενικό Λύκειο Βέροιας, Σχολικό Έτος 2011 – 12

Ερωτήσεις γνωστικής εμπέδωσης με κριτήρια πολλαπλής επιλογής

Με βάση το εκπαιδευτικό λογισμικό, που παρακολουθήσατε, προσπαθήστε να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η Βέροια είναι χτισμένη
  - α. στην παράκτια ζώνη της Πιερίας
  - β. στις υπώρειες του Βερμίου
  - γ. στους πρόποδες του Ολύμπου
  - δ. στο οροπέδιο της Εορδαίας
  - ε. στην πεδινή περιοχή της Πέλλας

2. Διοικητικά η Βέροια υπάγεται στην Περιφέρεια
  - α. της Κεντρικής Μακεδονίας
  - β. της Θεσσαλίας
  - γ. της Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης
  - δ. της Δυτικής Μακεδονίας
  - ε. της Ηπείρου

3. Η αρχαιοελληνική λέξη «ερατεινός», που αποδόθηκε από τον Όμηρο στην Ημαθία, σημαίνει:
  - α. πεδινός
  - β. έρημος
  - γ. αξιαγάπητος
  - δ. υγρός
  - ε. καταπράσινος

4. Τα εδάφη της Ημαθίας μπορούν να χαρακτηριστούν ως:
  - α. ορεινά
  - β. ελώδη
  - γ. ξηρικά
  - δ. άνυδρα
  - ε. εύφορα

5. Ποιος άλλος νομός εκτός από την Ημαθία ανήκει στη Διοικητική Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας;
  - α. ο νομός Ροδόπης
  - β. ο νομός Θεσπρωτίας
  - γ. ο νομός Κιλκίς
  - δ. ο νομός Μαγνησίας
  - ε. ο νομός Έβρου

6. Σύμφωνα με την παράδοση η Βέροια χτίστηκε από
  - α. το Μεγάλο Αλέξανδρο
  - β. το Φέρωνα
  - γ. το Φίλιππο
  - δ. τον Ιούλιο Καίσαρα
  - ε. τον Ιουστινιανό

7. Για την αρχαία Βέροια γνωρίζουμε από
  - α. τον Αριστοτέλη
  - β. τον Πολύβιο
  - γ. τον Ξενοφώντα
  - δ. τον Ηρόδοτο
  - ε. τον Αισχύλο

8. Η Βέροια κατά την αρχαιότητα υπήρξε η έδρα
  - α. της Αθηναϊκής Συμμαχίας
  - β. του Κοινού των Αιτωλών
  - γ. της Δελφικής Αμφικτιονίας
  - δ. της Αχαϊκής Συμπολιτείας
  - ε. του Κοινού των Μακεδόνων

9. Πλούσιο επιγραφικό υλικό για την αρχαία ιστορία της Βέροιας εκτίθεται
- α. στη Δημοτική Βιβλιοθήκη
  - β. στο Αρχαιολογικό Μουσείο
  - γ. στο Βυζαντινό Μουσείο
  - δ. στο Ιστορικό Αρχείο
  - ε. στο Λαογραφικό Μουσείο
10. Σήμερα μπορεί κανείς να δει στην πόλη της Βέροιας κατάλοιπα
- α. αρχαίων μεταλλείων
  - β. της παράκαμψης στην Αττική Οδό
  - γ. του κάθετου άξονα στην Εγνατία Οδό
  - δ. της Ιεράς Οδού
  - ε. αρχαίου θεάτρου
11. Η Βέροια κατά τη βυζαντινή εποχή ήταν
- α. μικρό και ασήμαντο χωριό
  - β. πρωτεύουσα κράτους
  - γ. αστικό και εμπορικό κέντρο
  - δ. πολιτιστικός σύλλογος
  - ε. θρησκευτική οργάνωση

12. Η πόλη ονομάστηκε κατά το μεσαίωνα
- α. μικρή Ιερουσαλήμ
  - β. μικρή Κωνσταντινούπολη
  - γ. μικρή Βενετία
  - δ. μικρή Αθήνα
  - ε. μικρή Ρώμη
13. Επισκέφτηκε τη Βέροια και δίδαξε το χριστιανικό λόγο
- α. ο Απόστολος Ιάκωβος
  - β. ο Ιησούς Χριστός
  - γ. ο Απόστολος Πέτρος
  - δ. ο Απόστολος Παύλος
  - ε. ο Άγιος Αντώνιος
14. Τα περισσότερα μνημεία της Βέροιας είναι
- α. παλαιοχριστιανικά
  - β. αρχαϊκά και κλασικά
  - γ. νεοκλασικά και ρομαντικά
  - δ. μεσοβυζαντινά
  - ε. υστεροβυζαντινά και μεταβυζαντινά

15. Σε ποιον αιώνα φιλοτεχνήθηκε η Εκκλησία του Χριστού στη Βέροια και από ποιον;
- α. τον 6ο αιώνα από τον Ανθέμιο
  - β. το 16ο αιώνα από το Θεοφάνη
  - γ. το 14ο αιώνα από τον Καλλιέργη
  - δ. το 14ο αιώνα από το Νήφωνα
  - ε. τον 9ο αιώνα από ανώνυμο ζωγράφο
16. Η Βέροια καταλήφθηκε από τους Τούρκους
- α. το 12ο αιώνα
  - β. το 15ο αιώνα
  - γ. τον 11ο αιώνα
  - δ. το 13ο αιώνα
  - ε. το 14ο αιώνα
17. Η πόλη έπεσε στα χέρια των Οθωμανών έπειτα από
- α. προδοσία
  - β. πολιορκία
  - γ. παραχώρηση προνομίων
  - δ. παρατεταμένη ξηρασία
  - ε. παράνομη συμφωνία

18. Κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας η Βέροια
- α. έπεσε σε οικονομικό μααρασμό και παρήκμασε
  - β. αποδεκατίστηκε από την πανώλη
  - γ. γνώρισε οικονομική άνθιση
  - δ. ερημώθηκε από τις λεηλασίες
  - ε. εξελίχθηκε σε κέντρο της ισλαμικής λατρείας
19. Στη Βέροια έζησαν και συνυπήρξαν αρμονικά επί αιώνες
- α. Έλληνες, Βενετοί και Άγγλοι
  - β. Έλληνες, Οθωμανοί και Εβραίοι
  - γ. Έλληνες, Τούρκοι και Αιγύπτιοι
  - δ. Έλληνες, Αλβανοί και Ρώσοι
  - ε. Έλληνες, Οθωμανοί και Άραβες
20. Η ιστορική ταυτότητα της Βέροιας αποδεικνύει ότι διαχρονικά υπήρξε πόλη
- α. πολιτιστική
  - β. απολίτιστη
  - γ. πολυπολιτισμική
  - δ. πολιτική
  - ε. πολιτειακή

Η εργασία για τη βυζαντινή ναοδομία

Αριστοτέλης Αλ. Παπαγεωργίου

Βυζαντινοί ναοί: Μία διδακτική προσέγγιση

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων, 1

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 15 συναντήσεις με την ομάδα εργασίας και μία ξενάγηση την Κυριακή 11-12-2011

Ειδικότερα:

1. 29-9-2011 Γνωριμία με τους εκπαιδευομένους, ενημέρωση για το θέμα του σχεδίου δράσης
2. 3-10-2011 Προβολή εκπαιδευτικού λογισμικού «Βέροια: μια περιήγηση στο χώρο και το χρόνο» [ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ]
3. 10-10-2011 Επίσκεψη στο Ιστορικό Αρχείο της Βέροιας και την εβραϊκή συνοικία (Χάβρα) της Μπαρμπούτας – Ενημέρωση από το μελετητή κ. Γιώργο Λιόλιο. Σύμπραξη με την ομάδα εργασίας του Ρ4 της Ολυμπίας Μπέτσα.
4. 17-10-2011 Καθορισμός των υποομάδων εργασίας και οριοθέτηση του γεωγραφικού πεδίου αναφοράς τους μέσα στην πόλη
5. 24-10-2011 Διευκρίνιση αναφορικά με τον προσανατολισμό του project: η διαίρεση των οδωνυμιών με γνώμονα τον ιστορικό χώρο, το χρόνο και τα πρόσωπα. Παρουσίαση σχετικής παλαιότερης εργασίας του Αριστοτέλη Παπαγεωργίου [ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ]

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων, 2

6. 31-10-2011 και
7. 7-11-2011 Διερεύνηση και ταξινόμηση των οδωνυμίων που σχετίζονται με τα πρόσωπα
8. 14-11-2011 και
9. 21-11-2011 Διερεύνηση και ταξινόμηση των οδωνυμίων που σχετίζονται με το χώρο και το χρόνο
10. 28-11-2011 Αλφαβητική ταξινόμηση όλων των οδωνυμίων – Διαπιστώσεις σχετικά με την παρουσία του τοπικού στοιχείου στα καταγεγραμμένα και καταχωρημένα οδωνύμια
11. 5-12-2011 Άσκηση: η κάθε υποομάδα αναλαμβάνει να προβεί σε σύντομο υπομνηματικό σχολιασμό των προσωνυμίων
12. 12-12-2011 «Οι βυζαντινοί ναοί: μία διδακτική προσέγγιση» - Παρουσίαση της εργασίας, συζήτηση κατευθυνόμενης διερεύνησης, ασκήσεις [ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ] – Συνδιδασκαλία με το Ρ4

Ημερολόγιο δραστηριοτήτων, 3

13. 19-12-2011 Προβολή λογισμικού ppt για την ιστορία της τέχνης με έμφαση στην αρχιτεκτονική – Οι εκπαιδευόμενοι αποφασίζουν να φωτογραφίσουν αξιοσημείωτα κτίρια της πόλης
14. 9- 1- 2012 Επεξεργασία και τελική κατάταξη του συλλεγέντος υλικού, υπομνηματικού και φωτογραφικού. Η κάθε υποομάδα εργασίας παρουσιάζει αυθόρμητα (υπό τη μορφή brainstorming= καταιγισμού ιδεών) τι της αρέσει και τι την απωθεί στην πόλη της Βέροιας.
15. 16 -1 -2012 Οριστικό πλάνο για την παρουσίαση του παράγωγου προϊόντος, Γραπτές αξιολογικές κρίσεις των μαθητών, Συμπεράσματα – Συζήτηση

Φωτογραφικά Στιγμιότυπα

Τελική ταξινόμηση – ομαδοποίηση οδωνυμίων

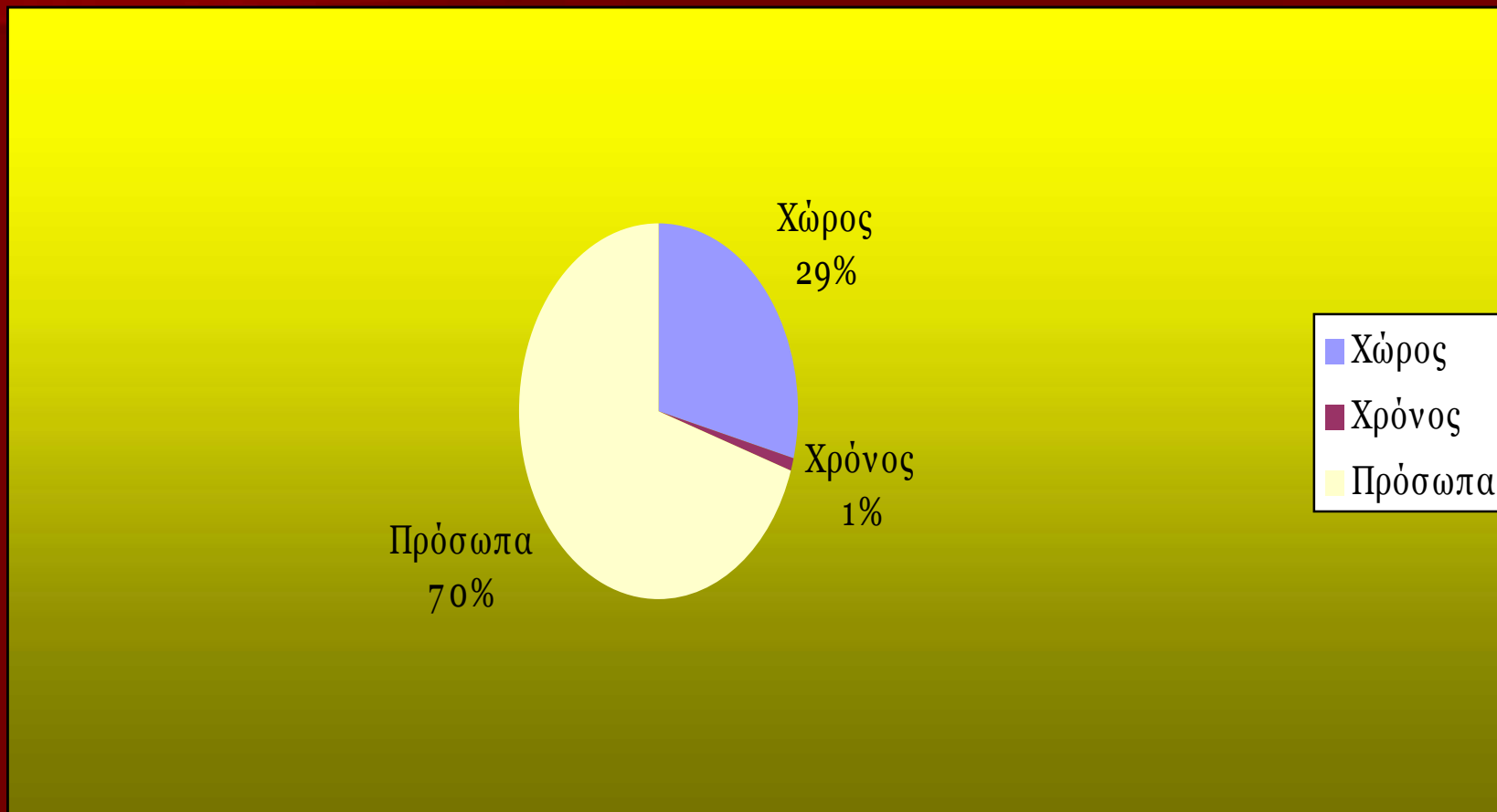
Σύνολο: 269 ονόματα

- Ονοματοθεσία των οδών σε σχέση με το χώρο [73]
  1. Τοπωνύμια συνδεδεμένα με το μύθο και την ιστορική αρχαιότητα (17)
  2. Τοπωνύμια συνδεδεμένα με τη βυζαντινή περίοδο (5)
  3. Τοπωνύμια συνδεδεμένα με τη νεοελληνική ιστορία (25)
  4. Γεωγραφικά τοπωνύμια (14)
  5. Τοποθεσίες χωροταξικής διοικητικής σημασίας για την πόλη (12)

- Ονοματοθεσία των οδών σε σχέση με το χρόνο [5]
  1. Σύνδεση του ιστορικού χρόνου με την ελληνική αρχαιότητα (1)
  2. Χρόνος και νεοελληνική ιστορία (3)
    - 2.1 Χρονολογίες πανελλήνιας εμβέλειας (2)
    - 2.2 Χρονολογίες με τοπική βαρύτητα 1)
  3. Ο αγροτικός χρόνος (1)

■ Ονοματοθεσία των οδών σε σχέση με το πρόσωπα [191]

1. Πρόσωπα του μύθου και της αρχαιοελληνικής ιστορίας (75)
2. Πρόσωπα συνδεδεμένα με την ελληνική μεσαιωνική ιστορία (13)
3. Πρόσωπα της νεοελληνικής ιστορίας (42)
  - 3.1 Πρόσωπα με δράση πανελλήνιας εμβέλειας (31)
  - 3.2 Πρόσωπα με δράση σε τοπικό επίπεδο (11)
4. Πολιτικοί – Στρατιωτικοί (10)
5. Τοπικοί παράγοντες (δήμαρχοι, ευεργέτες, δωρητές) (8)
6. Άγιοι και πρόσωπα της θρησκευτικής ιστορίας (9)
7. Επιστήμονες, φυσιογνωμίες της πνευματικής & καλλιτεχνικής ζωής (26)
8. Προσωποποιημένες έννοιες (8)

ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΩΝ
ΑΝΑΛΟΓΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ -
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Το τελικό προϊόν: τεύχος σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή

5ο Γενικό Λύκειο Βέροιας
Σχέδιο Δράσης (Project) για την Α' Λυκείου -
Σχολικό έτος 2011 - 12

Διαχρονική ανάγνωση του αστικού χώρου -
Προσεγγίζοντας την τοπική ιστορία της Βέροιας

Βέροια 2012

...και άλλα φωτογραφικά στιγμιότυπα

Διαπιστώσεις - Εκτιμήσεις - Προβληματισμοί

1. Γιατί επιλέχθηκαν τα οδωνύμια ως βασική πηγή της τοπικής ιστορίας; Γιατί δεν προβήκαμε σε εξαντλητική καταγραφή τους;
2. Project και γραμματισμοί: ιστορικός, πολιτισμικός, γλωσσικός
3. Ομαδοσυνεργατική μάθηση και διαδραστικότητα
4. Οι στάσεις των μαθητών
5. Η προοπτική του σχεδίου δράσης: βιωσιμότητα, εμπλουτισμός, μετεξέλιξη